

Nr 47.

Av herr **Lindhagen**, om anslag till svenska freds- och skiljedomsföreningen.

Regeringen har icke heller i år föreslagit något anslag alls till svenska freds- och skiljedomsföreningen, vilket dock skett till den svenska föreningen för Nationernas förbund. En formell förevändning för denna underlåtenhet kan ju ligga däri, att den förra föreningen denna gång ej hänvänt sig till regeringen. Det har nämligen ansetts utsiktslöst att hos en regering kunna påräkna något intresse. Detta trots skiljedomsföreningens traditioner, dess höga medlemsantal och dess verkligt omfattande verksamhet bland folket i bygderna, icke minst för väckande av intresse särskilt för folkförbundet. Det var en tid icke länge sedan, då det åtminstone gavs stora minoriteter för ett anslag. En gång vann det majoritet i andra kammaren men föll i den gemensamma voteringen på några få röster. Det var funktionarismens toppar inom vänsterpartierna, som gick med högern och fällde anslaget. På senaste tiden efter den allmänna rösträttens fullständiga genomförande och vänsterpolitikens erövring av makten finns det ingen möjlighet att uppspara en enda reservant inom statsutskottet för ett sådant krav och knappast heller att i en omröstning kunna få stöd annat än av en liten skara.

Denna företeelse är en ganska upplysande verifikation till tidens kynne. Vi befinna oss uppenbarligen för närvarande trots allt i en militär hypnos, där kulturen kommer till korta i brist på livsluft för den. Formaldemokratien kan måhända icke heller komma till annat resultat. I själva verket sätter den och måste kanske också sätta endast några få vid makten.

Någon vårdnad om den allmänna opinionen kan under sådana förhållanden icke bliva något annat än en utopi. Så länge statskonsten försmår den individuella kulturen, blir det alltid den gamla människan, som regerar. Naturen är lyckligtvis densamma hos alla, oberoende av partier, och karrieringen kommer obevekligt enligt naturens ordning att förstöra framtiden för demokratien liksom för dess föregångare och efterföljare.

Vid 1924 års riksdag lyckades det i förevarande fråga skapa en liten ljusning så till vida, att i första kammaren avgåvos trots statsutskottets enhälliga avstyrkande 51 röster för ett anslag mot 83. I den folkvalda andra kammaren föll däremot kravet beklämande ljudlöst, ett intressant resultat av den allmänna rösträtten, om vilken vi hyst så vackra förhoppningar.

Vid 1925 års riksdag gavs i första kammaren äntligen ett slags besked på anledningarna till motståndet. Statsutskottets ordförande trodde, att det berodde på invändningar mot tendensen och ledningen i föreningen, ehuru han icke ville yttra sig, huruvida dessa anmärkningar varit befogade. Herr Hellberg (nyliberal) ville säga rent ut, att den ifrågavarande sammanslutningen vore en förening för direkt avrustning utan vidare. Att den sedermera även yrkat på stöd åt nationernas förbund o. s. v., vore en sak för sig, men själva huvudsaken för föreningen vore att den verkade för en ren avrustning. Det föreföll talaren, som om den sista strävan hade en viss utopisk karaktär, som icke alls överensstämmer med den fredsverksamhet, som i nutiden anstränger sig för att nå praktiska resultat. Herr Johan Nilsson i Malmö (socialdemokrat) hade alltid ställt sig tveksam, då det gällt att bevilja anslag åt dessa fredsföreningar. Han hade nämligen ofta sett, att man håller på fredsboken med den vänstra handen och att man ibland ser dem, som ganska kraftigt ansluta sig till fredssträvandena, i första ledet, då det gäller att begära ökning av militärbördorna.

En talare yrkade således avslag därför att fredsföreningen skulle verka för mycket för anskaffandet av kanoner, under det att en annan talare yrkade avslag, därför att föreningen ej befrämjade ett slikt anskaffande. Högern iakttog som vanligt tystnad. Den vet vad den vill, ity att för den är ett starkt militärväsende, som ej störes av fredsgriller, ännu över oöverskådlig tid landets främsta fråga. På detta sätt skapas majoriteterna i världen och röstsiffran för anslaget sjönk nu i kammaren till 32 röster mot 84. Herr Hellbergs uppfattning, som väl var det uppriktigaste uttrycket för majoritetens ståndpunkt, betyder således, att den allmänna opinionen skall uppfostras i bytespolitik och att fredstankarna ej främjas genom att i folkets sinne sås en ideell uppfattning, som kan blicka in i framtiden och värmas av det oåterkalleliga mål, som kan kallas människornas avväpning. Det bör, synes mig, vara uppenbart, vilken skadegörare den nutida parlamentarismen visat sig vara genom att söka utrota samvetets instinkter inom människan, den enda grundvalen för varje uppbyggande arbete, som vill åstadkomma något varaktigt.

I andra kammaren uppkom denna gång någon liten debatt. Endast en talare hade här ordet mot anslaget, nämligen herr Törnkvist i Karlskrona (socialdemokrat). Han motiverade dock försiktigt och anspråkslöst utskottets förslag allenast med »traditionen inom riksdagen» att icke lämna understöd för löpande utgifter åt ifrågavarande förening. Med tillämpning av upprensingsförfarandet befanns flertalet hava röstat för avslag å det begärda anslaget. Någon räkning av rösterna efter namnupprop, såsom skedde i första kammaren efter en lång debatt, ifrågasattes däremot icke. Det har sagts mig, att det berodde därpå, att man ansett ett sådant förfarande skulle väcka ovilja hos motståndarna.

På grund härav och med åberopande tillika av vad i föregående motion nr 46 sägs om 1924 års riksdags uttalande beträffande den allmänna meningens

betydelse i fredsfrågan och om 1926 års statsverkspropositions frikostighet för andra sociala ändamål, hemställes åter,

att riksdagen ville för budgetåret 1926—1927 bevilja svenska freds- och skiljedomsföreningen ett extra anslag av 3,000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1926.

Carl Lindhagen.